

Teksten viering Ekklesia Tilburg | zondag 9 oktober 2022

Van Vreemd naar Vriend

Simone Snakenborg

Lied: Zo vriendelijk en veilig I-83

Inleiding

Goedemorgen en welkom op deze mooie vierde zondag van de herfst. Het is vandaag nationale Bokbierdag. Dus neem er eentje, als je ervan houdt. Misschien met een lekker hapje erbij: een kroket bijvoorbeeld. Want iemand heeft 9 oktober, niet helemaal toevallig denk ik, ook uitgeroepen tot nationale krokettendag. Kom er maar eens op. Het is maar dat je het weet.

Tot het zover is gaan we onze tanden zetten in de lezingen van vandaag. We lezen verder in Lucas. Twee weken geleden mijmerde René. 'God weet, komt het goed,' Nico vroeg zich vorige week af: 'Komt het wel goed?'

Vandaag krijg je antwoord op Nico's vraag. Een vreemd antwoord, dat wel. Maar met vreemde dingen begint het vaak.

Openingsgebed

Laten we allereerst stil worden van binnen en ruime maken voor het mysterie van de Enige in ons midden.

Bron van liefde, lichtadem.

....

Enige,

Wees hier aanwezig.

Blaas open onze harten

in liefdesnaam.

Vul ons met het visioen,

Dat ons maakt

van vreemden tot vrienden,

op weg met en naar elkaar.

AMEN

Lied: Lied van het woord II-90

Eerste lezing: [2 Koningen 17, 24, 29-34](#)

Lied: Zo hoog als Gij troont in uw hemel

Lezing: [Lucas 17, 11-19](#)

Pianomuziek

Ter overweging

David uit Oeganda zit op het grasveld tegenover het AZC in Ter Apel. Het is half augustus en 's avonds koelt het best al wel af. Ineens staat een man met een baard midden op de autoweg die langs het grasveld loopt. Hij is in paniek en zwaait met een witte vlag; letterlijk even de weg kwijt. Er ontstaat een kleine file. David kijkt toe hoe vier politieagenten de man rustig van de weg afdragen. "Dit zou in Oeganda nooit zo vredelievend gaan", zegt David tegen een journalist van Trouw. "Daar zou de politie meteen zijn gaan slaan."

David is als een van de velen gedwongen een periode lang op het grasveld te bivakkeren. Maar ondanks dat blijft hij positief over zijn kansen en toont hij zich dankbaar voor het ontvangst.

Dat vind ik een wonder ... Want ik weet niet hoe het met jullie is, maar ik schaam me echt tot over m'n oren voor de manier waarop wij deze vluchtelingen opvangen. Nu in oktober slaapt er niemand meer op dat grasveld, maar ze schuilen in bussen, gehuurd door hulporganisaties. Bizar.

Deze David leerde mij wat. Hij kijkt ánders naar zijn situatie ... Hij vergelijkt wat was met wat is. "Ik ben een vluchteling en geen popster", zegt hij in hetzelfde interview van 3 september. "Ik verwachtte heus geen groots onthaal in Nederland." Voor hem zijn er redenen om opgelucht en dankbaar te zijn.

Hoe dan ook: David zou zomaar een personage kunnen zijn in de twee lezingen van vandaag. Een Samaritaan, afkomstig uit een andere streek met eigen gebruiken en gewoonten. Misschien gelooft hij. In dat geval is hij waarschijnlijk Christelijk, het meest voorkomende geloof in zijn land, al of niet vermengd met Afrikaanse rituelen. Dat is bijna letterlijk zoals de Samaritanen, die in de bijbel overigens geen best imago hebben.

Samaritanen worden in de Bijbel beschreven als tweederangs burgers. Ze hebben volgens de Judeeërs geen 'zuiver geloof'. Judeeërs, die uit de stam van Juda, vinden zichzelf de 'echte Joden'. Zij stammen af van het volk dat is bevrijd uit Egypte en dwars door de woestijn naar Israël kwam.

De oorsprong van de Samaritanen wordt beschreven in de eerste lezing van vandaag. We hoorden zojuist dat ze eigen Godenbeelden maken, terwijl ze daarnaast de Enige vereren. En de Judeeërs zijn overigens geen haar beter. Ook zij vallen telkens terug in hun oude gewoonten en erger nog: volgens de schrijver van het Tweede Boek Koningen vereren de 'echte Joden' de Enige *niet*. Over zuiver geloven gesproken ...

De geschiedschrijving achter deze tekstpassage is als volgt. Het is het jaar 722 v.Chr. Israël wordt veroverd door de Assyriërs. Vanwege een opstandig volk en koning wordt een deel van de oorspronkelijke inwoners weggevoerd. Andere bevolkingsgroepen komen ervoor in de plaats. Deze nieuwe mensen vermengen zich met de inwoners in de streek rond Samaria; hieruit komen de Samaritanen voort. Die nieuwe bevolking wordt onderwezen door Joodse priesters en zijn, zeg maar, 'bekeerd'. Maar ze vermengen dit met de gewoonten en gebruiken uit hun eigen land. Ze vereren de Enige en maken hun eigen Godenbeelden. Tot op vandaag hebben de Samaritanen een eigen Thora en vieren ze niet alle Joodse gedenk- en feestdagen.

Met het imago van de Samaritanen gaat het 7 eeuw later, in de tijd van Jezus, nog niet veel beter. Het bekende verhaal van de 'Barmhartige Samaritaan' is daar een goed voorbeeld van. Ook in hoofdstuk 17 van Lucas speelt een Samaritaan de hoofdrol.

Hij, we noemen hem vandaag David, zoekt hulp, samen met negen Judeeërs. Ze mogen allemaal hun dorpje niet meer in. David heeft verschrikkelijke jeuk en een hardnekkige uitslag. Melaatsheid of 'huidvraat', zoals Miranda voorlas. In de bijbelvertaling van vorig jaar staat gewoon 'een huidziekte'. In die tijd wordt melaatsheid vastgesteld door tempelpriesters. Na een positieve test worden de ongelukkigen geïsoleerd uit hun leefgemeenschap. Een ramp. We kunnen ons er wat bij voorstellen.

Jezus is te voet van Samaria naar Jeruzalem. Hij is net bij Jericho de Jordaan overgestoken en loopt het door de Romeinen aangelegde bergpad op dat naar Jeruzalem leidt. Tien mannen komen hem tegemoet. Net als de blinde Bartimeüs roepen zij: 'Heb medelijden!'. Ze vragen niet eens om genezen te worden. Ze vragen om gezien en gevoeld te worden: Wees met ons.

Jezus geneest hen. Maar niet door iets te doen, maar door iets te zeggen. 'Laat je zien aan de priesters', zegt hij. Hun genezing vindt plaats onderweg naar de tempel. Ik stel me zo voor dat ze bij iedere stap minder klachten krijgen. Heerlijk lijkt me dat. Alle tien de mannen worden genezen verklaard. Slechts één ervan komt naar Jezus terug. Het is de Samaritaan. We weten niet waar de negen Judeeërs zijn gebleven. Misschien zijn ze uitzinnig van vreugde een herberg ingedoken om er eentje op te drinken. Misschien zijn ze regelrecht naar hun vrouw en kinderen gegaan, zo blij dat ze waren.

Die ene die terugkeert, dat is de vreemdeling, die tweederangs burger die er nooit helemaal bij zal horen. Alleen hij zegt 'Dank je wel'. Net zoals de Oegandees vluchteling David. Ook een buitenstaander, die nog niet eens op de tweede rang binnen onze samenleving mag plaatsnemen op dit moment.

Die vreemdeling, die ook na zijn genezing een buitengeslotene blijft, die toont wederkerigheid en komt terug. En juist dit maakt dat alleen hij in Jezus' woorden gered is. Want alle tien de mannen in dit verhaal geloven. Ze doen wat Jezus zegt en

gaan in vertrouwen naar de priesters. Alleen het geloof van die vreemdeling is voor Jezus meer waard. Want hij komt terug. Geloven is: in vertrouwen je levenspad gaan maar ook terugkeren naar de Bron.

Als wij alleen geloven in de paden die wij gáán, dan gaan we individueel op pad en krijgen we een wirwar kronkelweggetjes die misschien elkaar kruisen of samenkomen en zich weer splitsen. En sommige wegen kunnen met elkaar in de knoop komen!

Maar door terug te keren verbind je je met de Bron en met de ander en kun je sámen op pad gaan. Dat is leven Jezus' naam. Elkaar tegemoet komen, en in het bijzonder de vertrapten van deze wereld.

Dat wij als dienstknecht-mensen de vreemdeling tegemoet gaan.

Zo kunnen vreemden vrienden worden.

Zo kunnen wij zelf vriend worden met het vreemde in onszelf.

Zo mag iedereen er zijn, als vreemde vriend.

Lied: Neem mij aan zoals ik ben

Gezongen Tafelgebed: Waar vriendschap is

Voorbede

Laten wij bidden voor vreemde vrienden:

Acclamatie: Keer u om naar ons toe, keer ons toe naar elkaar (2x)

Voor de vluchtelingen in Ter Apel
Wachtend voor de poort, schuilend in bussen.
Die al zo lang onderweg zijn
en ook hier is voor hen geen plaats.

Voor de mensen in onze samenleving
die de weg kwijt zijn.
Opgenomen in inrichtingen,
of levend op straat
omdat ze nergens bij horen.

Voor de mensen die vervolgd worden
vanwege hun geloof of ras,
zuiver of niet -
de onderdrukte minderheden.

Acclamatie: Keer u om naar ons toe, keer ons toe naar elkaar (2x)

Voor de soldaten aan het front.
Dat zij licht worden in hun hart,
zacht en zorgend
voor slachtoffers en elkaar.
Alleen zo kan het vrede worden.
Voor de mensen die wij zijn
Met vreemde vragen in ons hart
waarmee wij ons niet kunnen verzoenen.

Enige,
Bron van liefde, lichtadem.
Blaas ons open.
Om te voelen en te zien
wat vreemd is
en dat te omarmen
als dienstknecht-mens, als vriend.

Acclamatie: Keer u om naar ons toe, keer ons toe naar elkaar (2x)

Slotwoord

Vreemdelingen omarmen als vrienden. Dat is de opdracht van vandaag.
Ga er maar aanstaan.

Ons land gaat er nu echt mee beginnen, zo lijkt het. De Rechtbank in Den Haag heeft donderdag onze regering op de vingers getikt. Niks geen uitweg meer dat gemeenten niet willen meewerken. En meteen vrijdagochtend hebben zich de eerste gemeentes aangemeld. Dat geeft de burger moed.

Van vreemden vrienden maken. Om dat te kunnen, laten we opstaan.
En de kracht en zegen ontvangen van de Enige
Vrij, naar de woorden van Franciscus.

Zegenwens

Moge de Enige ons zegenen:

met *ongemak* bij
ongemakkelijke antwoorden, halve waarheden en oppervlakkige verhoudingen
zodat we mogen leven vanuit de Bron van ons hart;

met *opstandigheid* bij
onrecht, onderdrukking en uitbuiting van Gods schepselen,
zodat we mogen werken aan rechtvaardigheid, vrijheid en vrede;

met *tranen om te vergieten*
voor hen die lijden aan pijn, verwerping, honger en oorlog,
zodat we onze handen kunnen uitstrekken om hen te troosten,
hun pijn te veranderen in vreugde.

En moge de Enige ons zegenen met *geloof en vertrouwen*
dat we in de wereld het verschil kunnen maken
tussen vreemd en vriend.

Vader – Zoon – H. Geest AMEN

Slotlied: De dag gaat open